

„Hol sírjaink homorulnak”

(Juhász György)

(*Délvidéki Magyar Golgota 1944-45, Szerkesztette: Cseresnyésné Kiss Magdolna, Szabó Pál Csaba, Délvidék Ház – Keskenyúton Alapítvány, Budapest-Szeged, 2012*)

„A második világháború végén, 1944-45-ben, brutális támadás érte a magyarságot a Délvidéken. A Tito partizánjai vezényletével végrehajtott több tízezer ártatlan magyar áldozatot és még több kifosztottat, lágernyomorítottat eredményező népirtásról hosszú évtizedekig még beszélni sem lehetett. A rendszerváltást követő húsz év is alig hozott változást: szerb elzárkózás, relativizálás és jelentéktelenítés, valamint viszszatérően erőtlenség, elvtelen és kényszeres magyar igazodási lépések kettőssége jellemezte a délvidéki népirtást értelmezni igyekvő politikai szándékokat. 2010 óta a magyar politikában, közbeszédben és tudományos erőfeszítésekben jól érzékelhetően lassú paradigmaváltás zajlik az 1944-45-ös délvidéki események megítélésével és értelmezésével kapcsolatban. Eme szemléletváltás kiemelkedő eseménye volt, amikor 2011-ben a magyar állam a legmagasabb szinten nyilvánította ki, hogy 1944-45-ben a Délvidéken a magyarok ellen elkövetett népirtás zajlott, amelynek feltárása és jóvátétele a szerb államnak és szerb társadalomnak is elsőrangú felelőssége. 2011. november 25-27. között a Magyar Országgyűlésben, a Magyar Tudományos Akadémián, a Trianon Múzeumban és a Szent István Bazilikában új korszakot nyitó megemlékezéseket, rendezvényeket, konferenciákat tartottak, kiállításokat nyitottak meg. Jelen kiadványunk a korszakos rendezvények legfontosabb gondolatait és kapcsolódó dokumentumait mutatja be.”

Égbekiáltás 1944-2012, Cseresnyésné Kiss Magdolna – Szabó Pál Csaba (A kiadvány bevezetője)

A Délvidéki Magyar Golgota 1944-45 jóval több mint egy dokumentumgyűjtemény – ez egy olyan fontos kiadvány, amelyet minél többen meg

kellene, hogy ismerjenek, és nemcsak történészi, a történelem iránt érdeklődő körökben, hanem el kellene olvasnia mindenkinek, aki szeretné megismerni nemzetünk múltjának XX. századi tragédiáját, tragédiáit, s ezek alapján szeretné világosabban látni napjaink összefüggéseit is.

Dr. Korsós Tamás főkonzul, Cseresnyésné Kiss Magdolna, Csorba Béla és dr. Botlik József 2013. április 26-án Magyarország szabadkai Főkonzulátusán mutatták be a könyvet és CD-ét (Vukov Tímea fotója)

A könyvet három egységre lehet tagolni: dokumentumokra, tanulmányokra és szépirodalmi alkotásokra. A szerkesztőknek köszönhetően a három műfaj kitűnően illeszkedik egymáshoz, nem egymástól elkülönítve, hanem egymásba fonódva, egymást kiegészítve képeznek egy olyan egységet, amely az olvasót arra készíti, hogy továbbgondolja mindazt, amivel a könyv lapjain találkozott.

A dokumentumok között olvashatjuk Kövér László megnyitó beszédét, amely a Magyar Országgyűlés Felsőházi termében hangzott el, 2011. november 25-én, a **Délvidéki Magyar**

Golgota című országos megemlékezésen, *Pálinkás József* megnyitó beszédét az ugyanezen a napon a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében rendezett tanácskozáson, **Az igazság nem viszonylagos** címmel, valamint *Szabó Pál Csaba* **Az emlékezés az egyedüli reményünk** című kiállításon elhangzott beszédét, amelyet 2012. november 26-án olvasott föl a várpalotai Trianon Múzeumban.

Mivel a szerkesztők sem válogatták külön a dokumentumokat, tanulmányokat és a szépirodalmi alkotásokat, ezért mi is csak megerősíteni tudjuk az ő szándékukat, nevezetesen azt, hogy a dokumentumok egyben lehetnek tanulmányok is, és fordítva, hiszen *Vasa Čubrilović* és *Vladan Jojkić* tanulságos írásai az adott korban, a XX. század harmincas- illetve negyvenes éveiben tanulmányoknak készültek, mára azonban már olyan fontos kordokumentumokká váltak, amelyek nagyban segítenek korunk (magyar) emberének abban, hogy megértse, mi miért történt és történik napjainkban is a Délvidéken.

Tanulmányt olvashatunk *Botlik Józseftől*, **Magyarellenes atrocitások a Kárpát-medencében** címmel, *Gulyás László* **A 20. századi magyar-szerb közös történelem vitás pontjai** címmel írt értekezést, *Juhász György* két tanulmányával van jelen a kötetben (**A terrormerénylettől a délvidéki magyar népiirtásig; Hol sírjaink homorulnak**).

A további tanulmányírók: *Vincze Gábor* (**Székeltek az országúton**), *Matuska Márton* (**Halogatjuk, egyre csak halogatjuk; Szentgyónás, majd jöjjön, aminek jönnie kell**), *Domonkos László* (**Cseres Tibornak, tisztelettel; Elvégeztetett**), *Csorba Béla* (**Akik nem menekültek; Német-magyar sorsközösség**) *Dobrowiecki Péter* (**Szemet – szemért?**), *Bank Barbara* (**Kik azok a partizánok?**), *Németh Endre* (**Emberi sorsok**).

A szépirodalmi alkotások szerzői: *Gion Nándor* (**Régi megható történet az öreg Madzsgájrról**), *Tari István* (**Hamis hősök kora; Látszatmegoldások kora**), *Illés Sándor* (**Akikért nem szólt a harang**) és *Bata János* (**Nagy Magyar Vörös Októberek**).

Ismertetőmben két tanulmányról, illetve kordokumentumról szólnék részletesebben. Az első dr. *Juhász György*, aki **A terrormerénylettől**

a délvidéki magyar népiirtásig című munkájában részletesen taglalja és bemutatja az írása címébe foglaltakat, nevezetesen az 1914-es szarajevói merénylettől az 1944-es magyarirtásig történeteket, a Gavrilo Princip-féle gyilkosság előzményeit, valamint a 44-es délvidéki magyar Guernica utóéletét is.

Minden bizonnyal kevesen tudják, hogy a Ferenc Ferdinánd és felesége ellen elkövetett merényletben nemcsak Gavrilo Princip vett részt, hanem három másik elkövető mellett a Čubrilović fivérek, Veljko és Vasa is. Kettejük közül Vasa Čubrilović az „akinek nem árt, ha minden magyar ember megtanulja a nevét” (31. old.) Aztán az sem árt, ha tudjuk, „A merényletben közvetlenül részt vevők mellett az Ifjú Bosznia anarchista szervezet csúcsvezetőségének tagja még... a katolikus horvát születésű, majd boszniai szerb íróvá váló, később jugoszláv identitású Ivo Andrić.” (31.-32. old.) (Az az Ivo Andrić, akit a huszadik század nyolcvanas éveinek első felében az újvidéki Magyar Tanszék eminens és fölöttébb csinos tanárnője a mi (!) Nobel-díjasunknak tartott, tudniillik fölháborodottan mesélte a Tanszék könyvtárában - amely akkoriban inkább volt traccspartik és kedélyes kávézgatások helye, mintsem az elmélyült olvasásé, nem kis mértékben a fentebb említett tanárnőnek és barátnőjének, a tragikusan korán meghalt írónőkönyvtárosnak köszönhetően -, hogy mennyire fölkészületlenül érkeznek a középiskolákból a gyerekek az ő Tanszékükre. Az egyiküknek a fölvetélin hiába próbált segíteni, az a vidéki, buta parasztlány még akkor sem kapcsolt, mikor ő, a tanárnő, többször is a szájába rágta: az egyetlen irodalmi Nobel-díjasunk nevét szeretné a fölvetélin bizottság hallani! Hogy a buta, vidéki parasztlányból mi lett, nem tudom, de azt igen, hogy az akkoriban fölöttébb csinos tanárnő már jó ideje a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszékén okítja hallgatóit és vezeti az Irodalomtudományi Doktori Iskolát, s minden bizonnyal lelkét megnyugvással tölti el, hogy neki már nemcsak egy, de két (!) irodalmi Nobel-díjas van!)

Míg Gavrilo Principről tudjuk: 1918-ban a therezienstadti börtönben tuberkulózisban hal meg, arról már jóval kevesebben hallottak, hogy

Vasa Čubrilovićot csupán fiatalkorúsága miatt nem ítélik halálra (tizenhét éves 1914-ben), Ivo Andrićot pedig, aki ugyan közvetlenül nem vett részt a merényletben, még a háború vége előtt szabadlábra helyezik.

Čubrilović 1922-ben Belgrádban szerez történészi diplomát, Andrić a grazi egyetemen doktorál, majd diplomatája lesz a Jugoszláv Királyságnak, a második világháború után tagja az első jugoszláv kommunista Szövetségi Szkupstinának. 1961-ben elnyeri az irodalmi Nobel-díjat, így aztán, mint azt már tudjuk, egyes vajdasági (!) magyar irodalmárok szerint ő a mi első Nobel-díjasunk.

Mindeközben Čubrilović is szépen ívelő karriert fut be: gimnáziumi tanár Karlócán, 1934-től egyetemi docens Belgrádban. Két hírhedt mű készül ezekben az években: Az Albánok kiűzése (Isterivanje Albanaca, Belgrád, 1937) és az 1944-es keltezésű *A kisebbségi kérdés az új Jugoszláviában* (Manjinski problem u novoj Jugoslaviji, Belgrád, 1944. november 3.). Habár a szerző novembert ír a referátum végére, bizonyára annak elemei korábban keletkezettek, mert a Délvidékre októberben, november elején bevonuló partizánok már híven követik Čubrilović utasításait. „Még kéjes álmában sem gondolhatta Vasza Csubrilovity, hogy a csetnikekkel jócskán kibővült szerb-jugoszláv partizán sereg »kotta szerint« valósítja meg a Délvidéken (Vajdaságban) azt, amit ő papírra vetett. Ez olyannyira így volt, hogy egyes településeken már a velük szövetséges vöröshadsereg alakulatai állították le az elsősorban a magyarságot érintő partizánvérengzést. Elképzeltető, hogy milyen lehetett az a vérgőzös infernó, ami már az oroszoknak is sok volt!” (34-35. o.)

Čubrilović a titói Jugoszláviában volt földművelésügyi és erdészeti miniszter, a belgrádi bölcsészettudományi kar dékánja, az egyetem főfelügyelője, akadémikus, majd a Balkanológiai Intézet megalapítója. Tito és Jugoszláviája kitüntetésekkel és anyagi juttatásokkal busásan meghálálta neki annak az ideológiának a kidolgozását, amely iránymutatást adott a kommunista hatalom kisebbségellenes politikájának végrehajtásához.

És hogy mik voltak ennek az eszmerendszernek a fő mozzanatai, azt magától Vasa

Čubrilovićtól tudhatjuk meg, ugyanis a **Délvidéki Magyar Golgota 1944-45** teljes egészében közli Čubrilović titkos beszámolóját. **A kisebbségi kérdés az új Jugoszláviában** című tanulmány, mint ahogyan azt már korábban jeleztük, 1944. november 3-ai keltezésű. Nyilvánosságra kerülésével egészen 1996-ig kellett várni, ugyanis abban az évben talált rá Goran Ilić történész Szerbia Levéltárában, majd a Nedeljni Telegraf című belgrádi hetilapban tette közzé. *Bori Imre* bátor lépése volt, hogy az általa szerkesztett újvidéki folyóirat, a **Híd** a teljes szöveget leközölte *Kartag Nándor* fordításában. A referátum után olvasható Megjegyzésben Bori a következőket írja: „Politikai kényszerképzelet volt (ti. Čubrilovićé, B. J. megjegyzése) az albánkérdés és megoldásának lehetőségét keresni. 1937–1940-ben referátumban tárta fel e kérdést. Most vált ismertté, hogy a háború éveiben is a kisebbségi kérdés foglalkoztatta, hiszen a fürge újságírói toll szerint már akkor a kisebbségekkel való leszámolást fontolgatta. Erre, úgy hitte, a II. világháború végén sort is lehetne keríteni. Nem volt rest, mert 1944. november 3-án már dátumozta is **A kisebbségi kérdés az új Jugoszláviában** című előterjesztését. A jugoszláviai németek kilakoltatása mintha azt jelezné, hogy a legmagasabb jugoszláv kormánykörökben figyelmesen olvasták Čubrilović szövegét, de már nem hallgatták meg, mert az általa emlegetett albánoknak (arnauták), magyaroknak, románoknak nem ez a sors jutott. A Szerbia Levéltárában most előkerült szöveget Goran Ilić ismerte fel és tette közzé a Nedeljni Telegraf című belgrádi hetilapban. A közreadó szerint Čubrilović ismerte a győztes szövetséges hatalmaknak azt a nézetét, amely szerint a szeparatisták törekvéseit képviselő kisebbségeket jogos a győztes államok területéről kiűzni.

Vasa Čubrilović referátumának dokumentáris értékét aligha lehet kétségbe vonni.” (97. o.)

1996-ban Bori Imrének még azt kellett írnia: habár a legmagasabb jugoszláv kormánykörök minden bizonnyal figyelmesen olvasták Čubrilović dolgozatát, de hallgatni már nem hallgattak rá, mert az albánokat, magyarokat, románokat nem üzték el úgy, mint a németeket. Természetesen Bori is tudott az ártatlanul legyilkolt magyarok és albánok tízezreiről, hiszen ő maga

is át- és túlélője volt a délvidéki magyarok vész-korszakának, de ekkor még erről nem lehetett beszélni a kommunista gyökerekre és hagyományokra visszatekintő Hídban, s nem lehetett beszélni a (poszt)kommunista Jugoszláviában sem egy állami támogatással megjelenő folyóiratban. Fontos viszont kiemelnünk, Bori, mégha áttételesen is, a közreadó Goran Ilić történészre hivatkozva, kimondja: a győztes szövetségi hatalmak beleegyezésüket adták az utódállamokba került kisebbségek, vagyis főképp a magyarok és a németek kiűzésére, legyilkolására. (A szemforgató és álságos Európa ugyanígy cselekedett, mintegy ötven évvel később, a legutóbbi balkáni háborúban, amikor is tétlenül nézte albánok, bosnyákok, horvátok, valamint a drávaszögi magyarok kiűzetését és legyilkolását.)

Vasa Čubrilović máig ható eszmerendszerének legfőbb kitételei a következők:

„Amikor 1918-ban létrejött Jugoszlávia, a szomszédos országokkal nemzetiségi alapon határozták meg a határokat. Ekkor nagy területeket veszítettünk, amelyeken már száz éve etnikailag fölényben voltunk, viszont saját országunkon belül nagyszámú idegen népet kaptunk, úgynevezett nemzeti kisebbségeket, főleg németeket, magyarokat, arnautákat (albánokat), románokat, olaszokat.

Az 1918. évi felszabadulás után a legnagyobb jóindulattal viseltettünk a nemzeti kisebbségek iránt, habár némelyek már az 1912 és 1918 közötti háborúban úgy viszonyultak hozzánk, hogy méltán más eljárást érdemeltek volna.” (84. o.)

Čubrilovićot egy csöppet sem zavarja, hogy mindannak, amit állít, a valósághoz semmi köze nincs. Még az sem zavarja, ha önmagával kerül ellentmondásba, tudniillik, ha 1918-ban nemzetiségi alapon határozták volna meg az országhatárokat, akkor hogyan kaphattak volna a délszlávok nagyszámú idegen népeket? A legnagyobb jóindulatukról is sokat mesélhetnének akár azok az egykoron volt magyar kisdíjakok, akiket szerb iskolákba kényszerítettek, olyan tanítók keze közé, akik szadista hajlamaikat a szerencsétlen gyerekek nyomorgatásban éltek ki. És hosszasan sorolhatnánk azokat a megaláztatásokat, amelyeket az elszakított részek magyarjainak, s minden bizonnyal a többi kisebbségnek, el kellett szenvednie 1918 után.

Sajátos, mondhatni: bizarr szemléletet tükröz az, ahogyan ő látja a történelmet:

„Amikor Magyarország 1941 tavaszán átengedte a német katonaságot, hogy bennünket északról megtámadjon, jutalmul megkapta Bácskát. Már az első világháborúban a magyarok arról voltak hírhedtek, hogy kegyetlenkedtek Szerbiában és erőszakoskodtak a vajdasági szerbekkel. Ettől függetlenül, amikor 1918-ban a Vajdaságot Jugoszláviához csatolták, áttértek felette. Egyetlen magyarnak sem esett bántódása, amikor a szerb katonaság bevonult a Vajdaságba. Amikor viszont a magyar katonaság 1941-ben benyomult a Bácskába, azonnal megkezdte népünk rendszeres irtását. A magyar katonaság már 1941 áprilisában mézszárlást végzett Újvidéken, Zomborban és a titeli járásban. A fő uszítók és feljelentők az itteni magyarok voltak. 1941 végén és 1942 elején a bácskai szerbek öldöklése megisméltódott. Emberek újabb ezreit, gyerekeket is lelőttek, vagy a Duna és a Tisza jege alá löktek.” (86. o.)

„A fentiekből is látni, hogy a jugoszláviai három legnagyobb kisebbségi csoport (albánok, magyarok, németek – B. J. megjegyzése) saját maga mondott le polgári jogairól az államunkkal szembeni nyílt ellenséges fellépéssel. Emiatt elvesztették azt a jogot, hogy továbbra is polgárainknak nevezzék magukat. El kell őket távolítani az országunktól, mert erre rászolgáltak.” (87. o.) – Čubrilović ezzel tulajdonképpen az etnikailag tiszta ország képét vázolja föl, amelynek létrehozására nemcsak a II. világháború után, hanem a kilencvenes évek balkáni háborúiban is kísérletet tettek, hogy az általa megálmodott és legnagyobb sajnálatukra, a befejezetlen államteremtést folytassák.

„A másik fontos kérdés, hogy mely területeket kellene elsősorban megtisztítani a kisebbségektől. Már hangsúlyoztam, hogy nem az a legfontosabb, mennyi kisebbségit kell elküldeni, hanem hogy honnan. (...) Ebből kiindulva, a Vajdaságot meg kell tisztítani a németektől és a magyaroktól, Dél-Szerbiát és Macedóniát pedig az arnautáktól. (...)

Kezdjük a Vajdasággal. Amikor megnézzük ennek néprajzi térképét, láthatjuk, hogy olyan tarka, mint a legszebb piroti szőnyeg. A figyelmesebb szemlélő azonban felfigyelhet egyes

etnikai tömbökre, a legtöbb magyar település például a Bácska észak-keleti és középső részén van. Horgostól és Szabadkától Zentán, Topolyán és Kulán át Újvidékig található az ország legnagyobb magyar etnikai tömbje. Az 1941-ben volt mintegy félmilliónyi magyarból majdnem 300 000 él a Bácskában. A többi 200 000 Bánátban, Szerémségben, Horvátországban és Szlavóniában él szétszórtan, jelentéktelen kisebbségként. Ha a Bácskából 200 000 magyart eltávolítanánk, megoldanánk a magyar kisebbségi kérdést. (...) Egyébként is Bácska jelenti vajdasági helyzetünk kulcsát. A körülbelül félmilliónyi magyarra és németre csak valamivel több mint 300 000 szerb, horvát és szlovák jut. A kisebbségi kérdés megoldásakor ezért erre a területre különösen oda kell figyelni.” (90. – 91. o.)

Čubrilović annyira magabiztos és annyira felelőtes, hogy mitsem törődve a dolgozata elején említettekkel, miszerint 1918-ban nemzetiségi alapon húzták meg az országhatárokat, itt akaratlanul is beismeri, több mint két évtizeddel a trianoni békediktátum után a Délvidéken még mindig nem a szlávok vannak többségben.

„Először is hangsúlyozom, hogy az ilyen háborúk a legalkalmasabbak az ilyen problémák megoldására. Mint a vihar, gyökereket tépnek ki, és szétszórják a népeket. Amihez békeidőben évtizedek vagy századok kellenének, háború idején pár hónap vagy év is elegendő. (...) A katonaságnak még a háborús tevékenység idején tervszerűen és könyörtelenül meg kell tisztítani a nemzeti kisebbségektől azokat a vidékeket, melyeket a mi népességünkkel szándékozunk betelepíteni. Amennyiben ezt elvben elfogadnák, tiszta szívből, tudásom és tapasztalataim szerint a népfelszabadító hadsereg és a partizánegységek Főparancsnokságának rendelkezésére állnék az erre vonatkozó részletes tervek kidolgozásában. Most csupán megemlítem, hogy feltétlenül meg kell tisztítani a korábban említett vajdasági jársokat a németektől és a magyaroktól, Metohiját és Kosovót pedig az arnautáktól.” (92. o.)

Talán ez az idézet is elegendő minden történésznek, hogy belássa, szó sem volt semmilyen bosszúról az úgynevezett Hideg Napok miatt, hanem tervszerű népiirtás történt 1944-45-ben. A magyarirtás az etnikailag tiszta délszláv állam létrehozását szolgálta volna, csak hogy

Čubrilović és eszmetársai nem láthatták előre, néhány évtized múltán a délszlávokban is feltör majd a nemzeti öntudat, rádöbbennek arra, jugoszláv nemzet nincs, s minden egyes délszláv nép a maga nemzeti állama megalkotásához egymás ellen véres harcokba keveredik!

„A katonaság részéről történő tisztogatáson kívül más eszközökkel is rá kell kényszeríteni a nemzeti kisebbségeket az elköltözésre. Mindekelőtt a háborús magatartásuk miatt el kell venni tőlük minden kisebbségi jogot. Kíméletlenül hadbírótság elé kell állítani minden olyan kisebbségit, aki bármilyen módon a megszállók szolgálatában volt. Számukra gyűjtőtáborokat kell létesíteni, vagyonukat elkobozni, családjukat szintén táborba küldeni, s az első adandó alkalommal átküldeni őket nemzeti államukba. A magyarok és a németek vonatkozásában ehhez nagy segítséget nyújthat a testvéri szovjet katonaság. A kisebbségek tisztogatásánál külön figyelmet kell fordítani az értelmiségre és a gazdagabb társadalmi rétegekre.” (92–93. o.)

Čubrilović ezen utasítására is odafigyeltek. Ma már tételesen bizonyított, a délvidéki magyarságot 1944-45-ben lefejezték. Papokat, tanítókat, tisztviselőket, tehát az értelmiséget az elsők között hurcolták el, és végezték ki, s általában a gazdagabb társadalmi rétegek képviselőit nagyobb számban likvidálták, mint a szegényparasztokat vagy a városi proletárokat. És tudjuk azt is nagyon jól, nemcsak náci gyűjtőtáborok voltak, hanem ugyanolyan kegyetlenséggel működött kommunista partizán gyűjtőtáborok is, ahol ezrével vesztették életüket ártatlan emberek, mert útjában voltak egy szláv dominanciára törő hatalomnak, amely a számára gazdaságilag fontos bácskai és bánági területeken is számbeli fölénybe akart kerülni.

A szerbiai magyarság elüldözése mind a mai napig folyamatban van. Ezt a célt szolgálta a legutóbbi balkáni háborúk idején a magyar tartalékos katonák mozgósítása, az itthon-maradottak zaklatása, megfélemlítése, a családtagok és a leszerelt katonák külföldre történt menekülése. Ebbe a folyamatba tartozik a munkanélküli magyar fiatalok és felnőttek aránytalanul nagy száma, az, hogy a magyar gyerekeknek nincs annyi és akkora lehetőségük a továbbtanulásra, mint az államalkotó nép gyerekeinek, és ide tartoznak a

többnyire irányított magyarverések is. Ha nem irányítottan történnének ezek a verések, akkor hogy lehet az, hogy soha nem hallunk arról, albánokat bántalmaztak volna, annak ellenére sem, ha tudjuk, Koszovó elvesztése Szerbiában micsoda indulatokat gerjesztett és gerjeszt. Érdekes mód, ezek az indulatok a háború befejezése óta soha nem irányultak a Vajdaságban maradt albánok el-

len, hanem mindig a magyarokon vezették le fölgülemlett ellenérzésüket a szerb fiatalok és kevésbé fiatalok. Nem bántják az albánokat, mert azt a huligánok és a hatalom emberei is tudják, ha őket bántanák, azt sokszorosan kapnák vissza az ártatlan koszovói szerbek. Csak bennünket lehetett és lehet mind a mai napig büntetlenül verni, megkínózni és akár likvidálni!

Anyától lett, magántulajdon, 1996